

ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДМА

«17» _____ В.Д. Ковальов
» _____ 2025 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ ЗА ФАХОМ

для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Голова фахової атестаційної комісії

(підпис)

С.Я. Єлецьких

(ініціали та прізвище)

Краматорськ – Тернопіль, 2025

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму вступного іспиту за фахом для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» розроблено на основі нормативних програм дисциплін «Фінанси», «Бюджетна система», «Банківська система», «Податкова система», «Страхування».

Дисципліна «Фінанси» - спрямована на вивчення сукупності фінансових відносин як специфічної форми суспільних відносин-підсистеми економічного базису. Це необхідно майбутньому спеціалісту, щоб об'єктивно оцінювати економічні процеси, що відбуваються в суспільстві; розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, міжнародних фінансів, фінансів господарчих суб'єктів.

Роль і значення дисципліни «Бюджетна система» визначається теоретично-прикладним характером цієї дисципліни: у теоретичному плані вона повинна поглибити фундаментальні знання щодо макроекономічної сфери фінансової системи – державних фінансів; у прикладному плані – закласти базові знання з методики бюджетної роботи та сформулювати навички проведення розрахунків показників бюджету.

Дисципліна «Банківська система» формує систему базових знань з побудови банківської системи, сутності та функцій, принципів функціонування центральних та комерційних банків, вивчення банківської системи України та основ організації діяльності НБУ; ролі, функцій та основних операцій комерційних банків, а також інструментарію, за допомогою якого реалізується грошово-кредитна політика.

Дисципліна «Податкова система» спрямована на вивчення принципів, які покладені у концептуальну платформу побудови податкової системи держави, визначення сутності та організації функціонування податкової системи, що становить засади її ефективного функціонування, дозволяє з'ясувати роль та значення у фінансовій системі держави та передбачає гармонічне поєднання теоретичних знань.

Навчальною програмою дисципліни «Страхування» передбачено вивчення питань теорії і практичного застосування механізму страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб у разі настання страхових випадків, організації страхового ринку і страхових компаній в умовах ринкової економіки.

Перелік питань, який пропонується, систематизовано за різноманітними взаємозв'язаними сторонами діяльності майбутнього магістра та охоплює її теоретичні основи, а також питання застосування отриманих теоретичних знань для рішення практичних задач.

Питання, які містяться в білетах вступного іспиту, дозволяють виявити знання з різних видів діяльності майбутнього магістра у рамках навчальних

дисциплін, які вивчалися на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, другому (магістерському) рівні вищої освіти або ОКР «спеціаліст».

Кожний екзаменаційний білет містить тестові питання та практичні задачі за програмою вступного іспиту, яка приводиться нижче.

II МЕТА І ЗАВДАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

II.1 Мета вступного іспиту

Мета: комплексна перевірка ґрунтовних знань з теорії та практики фінансових відносин, що виникають між суб'єктами ринкової економіки, а також механізмів й організаційних структур, які забезпечують функціонування фінансової системи країни; сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство; принципів формування банківської системи та здійснення банківських операцій; організації та функціонування податкової системи в межах податкової політики держави; сутності, функцій, ролі страхування та методології страхових відносин.

II.2 Задачі вступного іспиту

Завдання вступного іспиту – оцінити комплекс теоретичних знань, отриманих абітурієнтом у період навчання на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, другому (магістерському) рівні вищої освіти або ОКР «спеціаліст», рівень творчого мислення, уміння синтезувати знання окремих дисциплін для самостійного рішення практичних задач.

Під час підготовки до вступного випробування абітурієнти повинні:

II.2.1. Знати:

- закономірності розвитку фінансових відносин на рівні держави, господарюючих суб'єктів і домогосподарств, теоретичні основи та закономірності розвитку фінансової системи, її окремих сфер та ланок;
- теоретичні основи фінансового права та фінансової політики держави, структурні елементи фінансового механізму держави та їх ефективність;
- теоретичні основи та особливості створення і функціонування фінансів суб'єктів господарювання різних форм власності та видів економічної діяльності;
- механізм функціонування фінансового ринку та використання фінансових інструментів в господарської діяльності підприємств і організацій;
- теоретичні основи та особливості функціонування міжнародних фінансових відносин, фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, ключові інструменти державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
- сутність, призначення та роль бюджету в загальній схемі фінансових відносин; основні принципи фінансового прогнозування та планування;

функції бюджету в ринковій економіці; основи бюджетного устрою та принципи побудови бюджетної системи держави; бюджетний процес та основні його етапи;

- структуру банківської системи України; операції комерційних банків України; функції Національного банку України; засади та інструменти грошово-кредитної політики НБУ та її вплив на фінансові відносини і стан економіки; правові основи взаємовідносин комерційних банків та НБУ; проблеми та перспективи розвитку банківської системи України.

- сутність та види податків, функції податків та основні напрями податкового регулювання економіки і соціальної сфери; поняття податкової системи та її структурну побудову; сутність податкової політики, її основних напрямів та чинників, які впливають на характер та особливості її проведення; існуючі системи органів державної податкової служби, їх задачі, функції, права, обов'язки; сутність податкового менеджменту як взаємодії між державою і платниками податків з приводу сплати до бюджету податків, зборів, обов'язкових платежів;

- економічну сутність та доцільність страхування; основні ознаки та межі застосування різних способів організації страхового захисту; цілі та завдання державного регулювання страхової діяльності; види добровільного та обов'язкового страхування, що здійснюються в Україні; методiku проведення страхової оцінки та розрахунку страхового відшкодування за різними видами страхування.

II.2.2. Уміти:

- визначати сутність та тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів, міжнародних фінансів і фінансів господарських одиниць;

- теоретично обґрунтовувати практику функціонування фінансового механізму при формуванні та використанні централізованих і децентралізованих ресурсів спільного призначення;

- характеризувати та оцінювати ступінь впливу факторів розвитку фінансової системи та її окремих ланок на діяльність суб'єктів господарювання;

- розкрити поняття сутності бюджету; оцінити можливості оптимізації співвідношення доходної та видаткової частин бюджету; визначати методи підвищення доходів бюджету; оптимальну структуру видатків бюджету;

- пояснити сутність банківської системи України та роль банківської інфраструктури; порядок утворення, реєстрації комерційних банків і ліцензування їх діяльності; оцінити етапи здійснення активних, пасивних, розрахункових та інших операцій комерційних банків; пояснити особливості операцій НБУ; проводити аналіз і оцінку кредитоспроможності позичальника;

- аналізувати наслідки реалізації відповідної податкової політики держави; формувати базу оподаткування; розраховувати усі

загальнодержавні податки та збори; розраховувати суми податкових зобов'язань з місцевих податків і зборів;

- визначати місце страхування серед фінансових категорій; розрізняти взаємне та комерційне страхування, комерційне та соціальне страхування; добровільне та обов'язкове страхування; обґрунтовувати застосування того чи іншого принципу страхового захисту в практиці страхових відносин; відрізняти страхування за галузями.

II.2.3. Володіти навичками:

- аналізу фінансової діяльності держави, здійснення обґрунтованих інтерпретації отриманих результатів;

- формулювання загальних висновків за результатами досліджень у сфері фінансово-економічних відносин держави, виявлення шляхів мобілізації фінансових ресурсів;

- створення та організації ефективних комунікації в сфері фінансових відносин організацій з бюджетною системою, податковими органами, банківськими і страховими організаціями, контрагентами тощо;

- застосування методів бюджетного планування, прогнозування і контролю у бюджетних установах; методика розробки та виконання Державного та місцевих бюджетів, управлінських рішень в діяльності бюджетних установ;

- розрахунку початкової та нарощуваної сум при використанні простих та складних відсотків; аналізу діяльності комерційних банків, господарських зв'язків між державами, крупними корпораціями, регіональними об'єднаннями, фірмами, банківськими та кредитно-фінансовими установами; аналізу банківських операцій та оцінки кредитоспроможності позичальника;

- навичками набуття знань щодо аналізу подальших змін податкової системи; категоріальним апаратом навчальної дисципліни; методами визначення податкових зобов'язань із загальнодержавних та місцевих податків і зборів; нормативно-правовим забезпеченням щодо вирішення питань у податковій сфері; підходами щодо обґрунтування рішень з податкової політики на мікро- та макрорівнях;

- роботи з нормативно-правовою та методичною літературою, фінансовою та статистичною звітністю страховиків; аналізу фінансової діяльності страховиків, здійснення обґрунтованих інтерпретації отриманих результатів; формулювання загальних і часткових висновків за результатами досліджень у сфері страхування, виявлення шляхів підвищення рентабельності страхових тарифів.

ІІІ СТИСЛИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІН ВСТУПНОГО ІСПИТУ

ІІІ.1 ФІНАНСИ

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Предмет науки про фінанси. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин, підсистема економічного базису. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Необхідність фінансів в умовах товарного господарювання. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відношень. Прості й складні фінансові категорії. Взаємозв'язок з іншими економічними категоріями. Сфери фінансів: державні, міжнародні. Фінанси підприємств і організацій. Ланки фінансових відносин. Поняття фінансової системи України. Склад та особливості централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів. Розподільна функція та її зміст. Об'єкти та суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту. Контрольна функція. Фінансова інформація та її роль у реалізації контрольної функції. Проблемні питання щодо функцій фінансів. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення: державне фінансування, кредитування, самофінансування. Роль фінансів у регулюванні вартісних пропорцій господарства, галузевої та територіальної структури виробництва. Фінансове стимулювання як один із методів державного впливу на відтворювальний процес.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів. Фінансове право і фінансова політика

Об'єктивні передумови виникнення фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Фінансова система. Функції фінансової системи та їх еволюція.

Фінансова політика як складова частина економічної та соціальної політики держави. Взаємозв'язок фінансів і фінансової політики, її задача. Стратегія і тактика фінансової політики. Фінансова політика України на сучасному етапі. Реалізація фінансової політики. Фінансовий механізм як сукупність форм та методів організації фінансових відносин. Взаємодії фінансового механізму з фінансовою політикою. Фінансове планування: сутність, принципи, методи, задача. Система фінансових планів та їх характеристика. Зведений фінансовий баланс держави.

Управління фінансами. Об'єкти та суб'єкти управління. Функції Президента, законодавчих й виконавчих органів державної влади й управління щодо загального управління фінансами. Права й обов'язки органів виконавчої влади і управління щодо оперативного управління фінансами. Управління фінансами на рівні міністерств, відомств, підприємств та організацій. Автоматизовані системи управління фінансами.

Тема 3. Податки. Податкова система

Суть і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прями податки. Непрямі податки. Податкова система: поняття, основи побудови. Принципи й методи оподаткування. Податкова система України, основні етапи її становлення. Економічна суть податку на добавлену вартість. Методика включення податку в ціни товарів, робіт, послуг. Визначення оподатковуваного обороту. Пільги щодо податку на додану вартість, їх економічна й соціальна роль. Порядок і строки сплати в бюджет. Акцизи як форма специфічних податків. Платники акцизного збору, визначення його суми. Пільги щодо акцизного оподаткування, порядок і строки сплати акцизного збору в бюджет. Платники й ставки мита. Порядок перерахування мита в бюджет. Платники, об'єкт оподаткування, ставки податку. Особливості оподаткування окремих видів доходів. Пільги щодо оподаткування прибутку. Порядок обчислення й сплати в бюджет.

Тема 4. Бюджет. Бюджетна система

Місце й значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільна й контрольна функції бюджету. Бюджетний механізм фінансового регулювання в умовах переходу до ринкових відносин. Фінансова програма оздоровлення економіки України та роль бюджету в її здійсненні. Поняття бюджетного устрою й бюджетної системи. Види бюджетів України. Розподіл доходів і витрат між ланками бюджетної системи.

Бюджетне регулювання. Поняття закріплених і регулюючих доходів. Субсидії, субвенції, дотації, їх значення в збалансуванні бюджетів різних рівнів. Поняття бюджетного процесу і його основні елементи. Організація бюджетного планування. Порядок складання, розгляду й затвердження проектів державного й місцевих бюджетів. Удосконалення бюджетного планування й бюджетного регулювання. Касове виконання доходної та видаткової частини державного й місцевого бюджетів. Бюджетні права державних органів законодавчої й виконавчої влади.

Тема 5. Страхування і страховий ринок

Економічна необхідність і роль страхування в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Форми й методи страхового захисту. Система страхових фондів. Класифікація страхування за об'єктами та ознакою ризику. Принципи обов'язкового й добровільного страхування. Страхування майна юридичних і фізичних осіб, його види й форми. Страхування кредитних і фінансових ризиків. Економічна необхідність, значення й види. Умови страхування кредитних і фінансових ризиків. Особове страхування, його суть і значення в забезпеченні соціального захисту громадян. Види особового обов'язкового й добровільного страхування. Перестраховування. Необхідність перестраховування для забезпечення сталості страхових операцій.

Доходи й витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Витрати на виплату страхового відшкодування й страхових сум, відрахування в запасні й резервні фонди.

Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання. Поняття страхового ринку та цього організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній.

Тема 6. Фінансовий ринок

Класифікація фінансових ринків. Грошовий ринок. Ринок капіталів. Ризикові та без ризикові фінансові ринки. Місцеві, регіональні, національні, міжнародні, всесвітні фінансові ринки. Первинний і вторинний фінансові ринки. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Види цінних паперів, які можуть випускатись і обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів. Правове регулювання фінансового ринку. Порядок реєстрації й обігу цінних паперів. Діяльність із випуску та з підтримування обігу цінних паперів. Оподаткування доходів від цінних паперів. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.

Правові положення роботи на фондовій біржі. Організація й порядок роботи. Правила торгівлі. Види угод, порядок розрахунків. Порядок допуску цінних паперів до обігу на фондових біржах в Україні. Брокерські (дилерські) контори. Формування статутного фонду. Прибуток. Розподіл прибутку. Перспективи розвитку фінансового ринку в Україні

Тема 7. Фінанси суб'єктів господарювання

Суб'єкти підприємницької діяльності. Обмеження в зайнятості підприємницькою діяльністю. Ліцензування окремих видів підприємницької діяльності. Державне регулювання підприємницької діяльності. Проблеми становлення і розвитку малого бізнесу в Україні. Грошові надходження підприємств, їх склад, економічна характеристика й класифікація. Економічний зміст прибутку. Розподіл прибутку. Фонди грошових коштів, що формуються за рахунок прибутку. Управління прибутком та рентабельністю підприємства. Оборотні кошти підприємств, їх економічна суть та структура. Фінансові аспекти формування та використання оборотних активів, необхідність нормування оборотних активів.

Сутність та класифікація основних засобів. Джерела фінансування відтворення основних засобів. Амортизація основних засобів. Методи нарахування амортизації. Амортизаційна політика. Показники стану й ефективності використання основних засобів. Системи показників оцінки фінансового стану. Ліквідність і платоспроможність підприємства. Особливості фінансових відносин на підприємствах різних форм власності й господарювання.

Тема 8. Міжнародні фінанси

Міжнародні фінансові інститути. Світовий банк. Міжнародний валютний фонд. Міжнародний банк реконструкції та розвитку. Основні складові міжнародного фінансового ринку. Міжнародний ринок кредитних ресурсів. Міжнародний ринок цінних паперів.

Фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти та види зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Зовнішньоекономічна політика. Валютні фонди та резерви. Валютна виручка підприємств, її розподіл. Спільні підприємства як форма міжнародної економічної співпраці. Фінансові ресурси підприємств з іноземними інвестиціями.

Список літератури:

1. Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.
2. Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. Фінанси: навчальний посібник. Одеса, 2018. 262 с.
3. Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
5. Податковий кодекс України: Закон України № 2756-VI від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: підручн. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
7. Фінанси: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / М.П. Волохова, Ж.Б. Гарбар, Т.О. Журавльова, В.В. Коваль, В.М. Лисюк, Н.Л. Шлафман. – Одеса: Фенікс, 2014. – 226 с.
8. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.
9. Фінанси: навчальний посібник / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.

III.2 БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

Тема 1. Сутність, значення і роль бюджету держави

Роль і місце бюджету в перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність між ВВП і бюджетом. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані с формуванням бюджету та способи їх вирішення. Забезпечення оптимальних пропорцій розподілу ВВП. Склад і структура бюджету, фактори, що впливають на них. Стан бюджету як фінансового плану: рівновага доходів і видатків; перевищення доходів над видатками; бюджетний дефіцит.

Тема 2. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України

Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення.

Основи бюджетного устрою: виокремлення видів бюджетів; встановлення принципів побудови бюджетної системи; організація розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи; встановлення характеру і форми взаємовідносин між бюджетами. Бюджетний рік. Бюджетний процес як регламентований законодавством порядок складання, розгляду, затвердження бюджетів, їх виконання і контроль за їх виконанням. Розмежування повноважень органів державної влади і управління у бюджетному процесі. Правила складання та виконання бюджету. Склад бюджетної системи України. Державний бюджет України, його призначення.

Тема 3. Система доходів бюджету

Суть і значення доходів бюджетів. Методи формування доходів бюджету. Доходи держави від підприємницької діяльності. Доходи держави від майна, угідь, послуг. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. Джерела формування доходів бюджету. ВВП як основа доходної бази бюджету. Причини та умови використання національного багатства для формування доходів бюджету. Доходи Державного бюджету України. Доходи районних, міських (міст обласного підпорядкування) бюджетів в порядку. Доходи районних у місті бюджетів. Доходи міських (міст районного підпорядкування), селищних і сільських бюджетів. Склад і структура доходів бюджету України, їх класифікація.

Тема 4. Система витрат бюджету

Формування бюджетних видатків. Регулювання бюджетних видатків. Найважливіші принципи планування бюджетних видатків. Законодавча база визначення порядку витрат бюджету. Видатки держави на фінансування промисловості. Сільське господарство як найважливіша галузь народного господарства.

Основні принципи бюджетного фінансування сільського господарства. Витрати на благоустрій міст і селищ. Витрати по капітальних вкладеннях. Витрати на капітальний ремонт об'єктів благоустрою. Поточне утримання об'єктів міського благоустрою. Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Групування усіх витрат бюджетних установ по статях. Поточні видатки і видатки розвитку. Класифікація видатків Державного бюджету.

Тема 5. Витрати бюджету на економічну діяльність держави і науку

Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні

вкладення і джерела їх фінансування. Операційні витрати, їх склад і призначення. Роль і місце бюджету у фінансуванні операційних витрат. Бюджетні кредити, порядок їх видачі та погашення. Державна дотація, обсяг та умови надання. Видатки бюджету на науку, засади та методологічні основи їх фінансування. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Кошторисне фінансування наукових закладів і наукових програм.

Тема 6. Витрати бюджету на соціальну захист населення і соціальну сферу

Соціальні видатки бюджету як відображення соціальної політики держави. Склад соціальних видатків. Методологічні основи планування і фінансування соціальних видатків. Форми і види соціального захисту населення. Склад видатків на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової економіки. Адресні субсидії населенню на оплату житла і комунальних послуг. Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. Засади бюджетного фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів. Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Засади бюджетного фінансування охорони здоров'я, роль і місце бюджету у фінансовому забезпеченні медицини.

Тема 7. Витрати державного бюджету на національну оборону та управління

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Воєнна доктрина країни та її вплив на рівень і розмір видатків на оборону. Принципи фінансування видатків на національну оборону в Україні. Склад видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування. Особливості фінансування утримання армійських частин та придбання озброєння та військової техніки. Напрями фінансування управління в Україні. Видатки бюджету на державне управління, їх склад та засади фінансування. Утримання органів законодавчої та виконавчої влади. Правоохоронна діяльність та забезпечення безпеки держави. Видатки на судові органи та прокуратуру. Видатки на правоохоронні органи. Фінансування судових органів та прокуратури за кошторисом. Законодавча база здійснення планування і фінансування видатків бюджету на управління. Порядок планування і фінансування видатків бюджету на управління.

Тема 8. Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Державна політика позикових фінансів, її передумови. форми державного кредиту, їх призначення. Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Суб'єкти державного кредиту, їх класифікація. Чинники державного кредиту. Бюджетний дефіцит як основний чинник

державного кредиту. Роль і місце державного кредиту в покритті дефіциту бюджету. Державні позики як основна форма державного кредиту. Класифікація видів державних позик. Порядок оформлення державних позик згідно з діючим законодавством держави. Державний борг, його структура. Класифікація видів державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом. Засоби коригування позикової політики.

Список літератури:

- 1 Алексєєв І.В. Бюджетна система: підручник / І.В. Алексєєв, Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 400 с.
- 2 Алексєєв І.В. Бюджетна система: практикум / І.В. Алексєєв, Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 400 с.
- 3 Бондар, М.І. Бюджетна і податкова системи України у запитаннях і відповідях: навч. посіб. / М. І. Бондар, В. М. Опарін, О. М. Тимченко, Т. І. Єфименко. – К.: ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 336 с.
- 4 Бюджетний кодекс України // ВВР. – 2010. – № 50–51 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 5 Воронова, Л.К. Бюджетний кодекс України. / Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко. – Х.: Право, 2011. – 608 с.
- 6 Єпіфанов, А.О. Бюджет України: монографія: у 2 кн. Бюджет – головна ланка фінансів держави / А. О. Єпіфанов, І. І. Д'яконова, І. В. Сало. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 201 с.
- 7 Миськів Г. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навчальний посібник / Г. Миськів. – Львів: Растр-7, 2020. – 272 с.
- 8 Про Державний бюджет України на поточний рік: Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
- 9 Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / За заг. ред. В. В. Зубенка. ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження». – К., 2017. – 184 с.
- 10 Юрій, І.С. Бюджетна система: підручник / І. С. Юрій, В. М. Федосов. – К.: ЦУЛ; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.

III.3 БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

Тема 1. Становлення та розвиток банківської системи України

Сутність та особливості побудови сучасної банківської системи України. Банки як посередники грошового обігу. Створення дієвого механізму страхування банківських ризиків. Центральний банк, його роль у ринковій економіці. Комерційний банк як фундамент вітчизняної банківської

системи. Сучасне розуміння суті комерційного банку як підприємства, що займається бізнесом. Види комерційних банків, їх створення та розвиток згідно з вітчизняним банківським законодавством. Механізм взаємозв'язку між окремими ланками банківської системи, її завдання та функції.

Тема 2. Створення й організація діяльності комерційного банку

Види комерційних банків, їх операції, порядок створення та організаційна структура. Організація діяльності комерційного банку. Економічні нормативи, що регулюють діяльність комерційних банків, ліквідність балансів комерційних банків і робота, що пов'язана з її підтримкою. Доходи, видатки та прибуток банку і його використання.

Тема 3. Формування ресурсів комерційного банку

Склад і структура ресурсів комерційних банків. Власні, залучені та запозичені ресурси, їх економічна характеристика. Вклади і депозити як головне джерело банківських ресурсів. Види вкладів і їх характеристика. Вклади, що приймаються від населення. Робота з юридичними та фізичними особами по залученню депозитів. Міжбанківський кредит як одно з джерел ресурсів банку. Методи прогнозування банківських ресурсів. Складання кредитного плану комерційними банками. Управління ресурсами в ув'язці з прибутковістю банку і ліквідністю його балансу.

Тема 4. Розрахунково-касові операції банків

Основи організації грошових розрахунків у народному господарстві. Готівкові та безготівкові розрахунки. Способи й форми безготівкових розрахунків. Структура безготівкового платіжного обороту. Організація готівкових грошових розрахунків. Кругообіг готівкових грошей.

Порядок одержання та витрачання готівкових грошей. Прогнозування обороту готівкових грошей у банках. Касова дисципліна і контроль за її дотриманням.

Тема 5. Операції банків з векселями

Історія виникнення векселів, їх види та класифікація. Обіг переказного та простого векселів. Види векселів та операцій, що здійснюються за їх допомогою: кредитні, торговельні. Поняття і сутність облікового кредиту. Гарантійні, розрахункові, комісійні та довірчі операції комерційних банків з векселями.

Тема 6. Кредитні операції банків

Умови кредитної угоди, кредитний договір. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Види кредитів, їх класифікація та економічна характеристика, форми судних рахунків. Засоби захисту від кредитного ризику, форми забезпечення обов'язків позичальника перед банком. Контроль за використанням і погашенням кредиту. Кредитні санкції.

Особливості проведення кредитних операцій комерційними банками у взаємовідносинах з підприємствами сезонних галузей промисловості; сільгосппідприємствами; заготівельними організаціями; торговими та постачальницько-збутовими організаціями. Особливості кругообігу і організації оборотних коштів у названих позичальників. Додаткові операції, що виконуються банком у процесі кредитування.

Тема 7. Операції банків із цінними паперами

Основні моделі фондового ринку. Поняття, класифікація цінних паперів і операцій з ними. Емісійні операції банків. Інвестиційні операції банків з цінними паперами. Заставні операції банків з цінними паперами. Операції РЕПО. Професійна діяльність банків на ринку цінних паперів. Формування портфелю цінних паперів з метою перепродажу. Вкладення банку в боргові цінні папери, операції з цінними паперами за власними борговими зобов'язаннями.

Тема 8. Банківські інвестиції

Банківські інвестиції: поняття та структура. Економічна сутність і форми інвестицій. Відмінні риси інвестиційних операцій банків від судних. Зв'язок інвестицій з кредитуванням. Фактори ризику від інвестиційних банків. Основи правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Дохідність інвестицій, Засоби захисту інвестиційної діяльності комерційних банків від ризику виникнення збитків і втрати ліквідності. Інвестиційний портфель банку. Ефективність реальних інвестицій.

Тема 9. Операції банків у іноземній валюті

Організація кореспондентських відносин з іноземними банками. Відкриття валютних рахунків. Посередництво банків у фінансових розрахунках між експортером та імпортером та їх кредитування. Види платежів у міжнародній практиці. Чеки як основна форма розрахунків при зовнішньоторговельних операціях, види чеків, порядок розрахунків. Документарне інкасо – розрахунки за допомогою товарних акредитивів, револьверний акредитив, компенсаційний акредитив. Гарантійні операції, кредитні операції, операції з іноземною валютою, операції з іноземними інвесторами.

Тема 10. Нетрадиційні банківські операції та послуги

Загальна характеристика та види нетрадиційних банківських операцій та послуг. Характеристика роботи комерційних банків при наданні лізингових, факторингових, гарантійних, посередницьких, консультативних та довірчих послуг. Лізингові операції. Банківські гарантії та поручительства. Посередницькі, консультаційні та інформаційні послуги. Трастові послуги. Факторинг та форфейтинг. Операції з дорогоцінними металами.

Тема 11. Забезпечення фінансової стійкості банку

Поняття фінансової стійкості банку. Звітність банку, як основне джерело інформації про фінансовий стан банку. Основні показники фінансової стійкості. Контроль за діяльністю комерційних банків з використанням економічних нормативів.

Тема 12. Аналіз ліквідності банку

Значення, мета та завдання й інформаційні джерела аналізу ліквідності банку. Методика ретроспективного аналізу ліквідності банку. Коефіцієнтний аналіз ліквідної позиції банку. Основні нормативи, що регулюють ліквідність банків другого рівня. Додаткові коефіцієнти, що характеризують статичну ліквідність банку. Міжнародний досвід оцінки ліквідності банку. Аналіз ресурсної бази та активів банку з позиції ліквідності. Аналіз структури активів та пасивів та їх ув'язка.

Тема 13. Аналіз банківських ризиків

Визначення ризику та його класифікація. Система основних показників ризику. Зовнішні банківські ризики. Внутрішні банківські ризики. Поняття портфельних балансових ризиків. Аналіз і оцінка кредитного ризику. Сутність і напрями управління кредитними ризиками. Класифікація кредитних ризиків. Структурний аналіз кредитного портфеля з позиції кредитного ризику. Факторний аналіз кредитного портфелю та предмет ризикованості в цілому.

Тема 14. Аналіз фінансового стану

Аналіз ділової активності. Підходи до визначення ділової активності банків. Коефіцієнтний аналіз ділової активності. Аналіз ефективності управління. Аналіз ефективності управління за абсолютними показниками. Рейтингові системи оцінки фінансового стану банків. Поняття дистанційного аналізу діяльності банків.

Список літератури:

- 1 Версаль, Н.І. Основи банківського менеджменту: практикум, начв. Посібник / Н.І. Версаль. – К.: Фітосоціоцентр, 2013. – 184 с.
- 2 Карась П.М. Банківська система: навчальний посібник / П.М. Карась, Н.В. Приходько, О.В. Пащенко, Л.О. Гришина. – Одеса: «Олді+», 2020. – 292 с.
- 3 Копилук, О.І. Банківські операції. Навчальний посібник / О.І. Копилук, О.М. Музичка. – 2-ге вид. випр. і доп. – К.: ЦУЛ, 2012. – 536 с.
- 4 Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: навч. посібник / Т.Д. Косова. – К.: ЦУЛ, 2018. – 486 с.
- 5 Котковський, В.С. Банківські операції: навч. посібник / В.С. Котковський, О.В. Неїзвестна. – К.: Кондор, 2011. – 498 с.

- 6 Кузнецова С.А. Банківська система / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська. – К.: ЦУЛ, 2020. – 400 с.
- 7 Лачкова В. М. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібник / В. М. Лачкова, Л. І. Лачкова, І. Л. Шевчук. – Х.: 2017. – 180 с.
- 8 Левандівський, О.Т. Банківські операції: навч. посіб. / О.Т. Левандівський, П.Е. Деметер. – К.: Знання, 2012.– 463 с.
- 9 Прасолова, С.П. Банківські операції: навч.посіб та практ. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. – К.: «ЦУЛ», 2013. – 568 с.
- 10 Рябініна, Л.М. / Банківські операції: навчальний посібник / Л.М. Рябініна, Н.Ю. Няньчук, Л.І. Ухлічева. - Одеса: ОДЕУ, 2011. – 536 с.
- 11 Скоморович, І Г: Банківські операції: навчальний посібник / І.Г. Скоморович. Л.: ЛНУ, 2010. – 556 с.
- 12 Циганов, О.Р. Основи банківської справи / О.Р. Циганов, Л.С. Краснолобова. – Львів: «Магнолія 2006», 2012. – 403 с.

ІІІ.4 ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Тема 1. Сутність і види податків

Сутність податків. Податки в системі доходів державного бюджету. Податки та інші форми платежів у бюджет: плата, внески та відрахування, збори. Визначення податків, їх ознаки. Функції податків. Основні напрямки податкового регулювання економіки та соціальної сфери. Елементи податку. Методи побудови податкових ставок, їх види. Класифікація податків.

Тема 2. Організація податкової системи і податкова політика

Основи побудови податкової системи. Податки в системі державних доходів. Порядок й методи формування державних доходів. Податковий метод формування державних доходів як елемент правової держави в умовах ринкової економіки. Податки й формування бюджету. Податкова система. Податкова система в Україні, основні етапи її становлення. Склад і структура податкової системи України, законодавчі акти, що її регламентують. Принципи побудови податкової системи України.

Тема 3. Державна податкова служба України

Податкова служба держави. Історія формування податкової служби в Україні. Організаційна структура органів державної податкової служби та їх основні завдання. Функції Державної фіскальної служби України. Податкова міліція як складова частина органів податкової служби та її завдання. Обов'язки та відповідальність посадових осіб податкових органів. Основи та організація податкової роботи. Правове регламентування податків.

Тема 4. Облік платників та надходжень податків до бюджету

Облік платників як один з головних елементів податкової роботи. Особливості обліку юридичних осіб. Порядок реєстрації юридичних осіб.

Державна реєстрація фізичних осіб – платників податків. Особливості взяття на облік фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності. Особливості взяття на облік фізичних осіб, які не є суб'єктами підприємницької діяльності та отримують доходи не за місцем основної роботи. Облік податків і неподаткових платежів.

Тема 5. Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість, його зародження і розвиток. Передумови введення податку на додану вартість в Україні. Поняття доданої вартості, методи її обчислення. Платники і ставки податку на додану вартість. Сутність нульової ставки по податку на додану вартість. Об'єкт оподаткування. Операції, що включаються в об'єкт оподаткування. Поняття бази оподаткування по податку на додану вартість. Порядок визначення бази оподаткування для операцій різних видів.

Тема 6. Акцизний податок

Акцизний збір як форма специфічних акцизів. Історія його введення в Україні. Акцизний податок в системі інших непрямих податків, його недоліки та переваги. Платники акцизного податку. Об'єкт оподаткування для вітчизняних та імпортованих товарів. Перелік підакцизних товарів. Види ставок по акцизному податку. Порядок визначення сум акцизного податку для вітчизняних та імпортованих товарів, щодо яких застосовуються тверді ставки.

Тема 7. Мито

Мито в системі непрямих податків. Митна політика та її цілі. Платники мита. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення митної вартості. Види митних ставок. Види процентних ставок. Пільги для юридичних і фізичних осіб. Порядок визначення суми мита та його сплати на рахунки митних органів. Порядок перерахування мита до бюджету.

Тема 8. Податок на прибуток підприємств

Прибуткове оподаткування в системі податків з підприємств. Загальна характеристика прибутку як об'єкта оподаткування. Бюджетне значення податку на прибуток підприємств. Переваги і недоліки податку на прибуток підприємств. Платники і ставки податку на прибуток. Об'єкт оподаткування. Поняття валового доходу. Поняття валових витрат. Переліки витрат, які включаються і які не включаються до складу валових витрат. Податкові періоди.

Тема 9. Фіксований сільськогосподарський податок

Перелік податків і зборів, в рахунок яких сплачується фіксований сільськогосподарський податок. Необхідність змін в оподаткуванні сільськогосподарських товаровиробників. Платники фіксованого сільськогосподарського податку. Об'єкт оподаткування та ставки

фіксованого сільськогосподарського податку. Особливості оподаткування сільськогосподарських виробників, які здійснюють сільськогосподарську діяльність на гірських та поліських територіях. Порядок нарахування та строки сплати фіксованого сільськогосподарського податку. Зарахування його до бюджетів та державних цільових фондів.

Тема 10. Прибутковий податок з громадян

Прибутковий податок з громадян як форма індивідуального прибуткового оподаткування. Бюджетне і соціальне значення прибуткового податку з громадян. Переваги і недоліки прибуткового оподаткування громадян. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення для громадян, котрі мають і котрі не мають постійного місця проживання в Україні. Особливості визначення об'єкта оподаткування для громадян, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи. Пільги по прибутковому податку з громадян. Перелік певних видів доходів, що звільняються від оподаткування. Повноваження місцевих органів влади щодо надання пільг з прибуткового податку з громадян.

Тема 11. Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва

Необхідність спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва (єдиного податку). Перелік юридичних і фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які мають право перейти на сплату єдиного податку. Перелік податків і зборів, в рахунок яких сплачується єдиний податок. Особливості нарахуванні і сплати єдиного податку для юридичних осіб. Ставки єдиного податку для суб'єктів підприємницької діяльності – юридичних осіб.

Тема 12. Плата за ресурси та послуги

Основи та мета встановлення плати за ресурси. Принципи встановлення плати за ресурси: обов'язковість й однократність. Плата за ресурси як інструмент впливу на економічне та раціональне використання ресурсів. Види плати за ресурси, побудова ставок й визначення платників. Лісовий прибуток, його сутність та призначення. Плата за воду, що збирається з споживачів водопостачальних систем, її платники. Плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Збір за геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету.

Тема 13. Інші податки

Форми плати за землю. Основи побудови земельного податку. Об'єкт оподаткування, ставки. Податок з власників транспортних засобів, його платники. Види транспортних засобів, що підлягають оподаткуванню. Ставки податку. Порядок сплати податку підприємствами та громадянами. Податок на нерухомість. Платники, об'єкт оподаткування, ставки податку,

строки сплати та порядок розрахунків у бюджет. Державний збір, його сутність і види. Побудова ставок державного збору. Перелік операцій і послуг, з яких береться державний збір, його ставки. Порядок сплати державного збору, його перерахунок до бюджету. Контроль податкових інспекцій у сфері стягнення державного збору.

Тема 14. Ухилення від податків

Поняття ухилення від податків. Види ухилення від податків. Укриття прибутків та інші форми податкових зловживань. Особливості ухилення від податків у сфері тіньової економіки. Боротьба з ухиленням від сплати податків. Ухилення від податків у сфері міжнародного бізнесу та його напрямки. Контролюючі органи. Підстави для примусового стягнення активів та визначення бюджетного фонду.

Тема 15. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

Податкова політика та її напрями. Основні принципи податкової політики. Елементи фіскальної ефективності. Податкова політика України в сучасних умовах.

Тема 16. Неподаткові платежі до бюджету

Характер, призначення і бюджетна роль неподаткових платежів. Групи неподаткових платежів. Доходи від державної власності.

Список літератури:

- 1 Андрущенко, В.Л. Податкові системи зарубіжних держав / В.Л. Андрущенко, З.С. Варналій, І.А. Прокопенко, Т.В. Тучак. – К.: ЦУЛ, 2016. – 416 с.
- 2 Андрущенко В.Л. Податкова система: навчальний посібник / В.Л. Андрущенко. – К.: ЦУЛ, 2020. – 416 с.
- 3 Бандурка, Ю. Б. Податкове право: навч. посібник / Ю.Б. Бандурка, В.Д. Понікарпов, С.М. Попова. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.
- 4 Баранова, В.Г. Податкова система: навчальний посібник / Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. – Одеса: ВМВ, 2014. – 344 с.
- 5 Власюк, Н. І. Податкова система: навч. посібник / Н.І. Власюк, Т.В. Мединська. – К.: Магнолія, 2012. – 424 с.
- 6 Іванов, Ю.Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навч. посібник / Ю. Б. Іванов, І. А. Майбуrows. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с.
- 7 Піхоцька О.М. Бюджетна система: навчальний посібник / Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. – Львів: ТНЕУ, 2019. – 328 с.
- 8 Попова, С. М. Організація податкового контролю. навч.- практич. посібник / С. М. Попова, В. Д. Понікарпов, О. В. Кожушко. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 290 с.

- 9 Сідельникова, Л. П. Податкова система: навч. посібник / Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. – Київ: Ліра-К, 2013. – 604 с.
- 10 Тимченко, О.М. Податкова система України: тренінг-курс: навч. посібник / О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, С. М. Кокшарова. – К.: ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 656 с.

III.5 СТРАХУВАННЯ

Тема 1. Виникнення та етапи розвитку страхування. Основні засоби страхового захисту. Функції страхування. Принципи страхування

Необхідність страхового захисту як важливого засобу економічної безпеки суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей. Виникнення та етапи розвитку страхування. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Основні засоби страхового захисту. Місце страхування в системі економічних категорій. Функції страхування. Сфери застосування страхування. Принципи страхування.

Тема 2. Класифікація страхування за об'єктами, формами проведення, сферою діяльності страховика

Практичне значення класифікації страхування. Ознаки класифікації: за об'єктом страхування, за формою проведення, за сферою діяльності страховика. Порівняльна характеристика систем класифікації страхування, які використовуються в Україні й у країнах Європейського союзу. Обов'язкове страхування в Україні: проблеми і перспективи проведення.

Тема 3. Страхові платежі та виплати. Системи страхової відповідальності

Основні терміни, що використовуються при укладанні договору страхування: страховий ризик, страховий випадок, страхова сума, страхове відшкодування, страхова премія, внесок, страховий тариф, франшиза. Порядок врегулювання страхового випадку. Системи страхової відповідальності.

Тема 4. Необхідність та сутність державного регулювання страхової діяльності. Моделі державного страхового нагляду

Необхідність та сутність державного регулювання страхової діяльності. Моделі державного нагляду. Централізоване та децентралізоване регулювання страхової діяльності. Міжнародна система регулювання страхової діяльності в країнах Європейського Союзу (ЄС). Директиви ЄС з ризикового страхування та страхування життя. Базельський комітет.

Тема 5. Етапи формування законодавчої бази щодо страхового ринку України. Завдання та функції державного органу з нагляду за страховою діяльністю

Передумови та етапи формування ринку страхування в Україні. Ліга страхових організацій. Закон України «Про страхування» та його основний зміст. Національна комісія з регулювання ринків фінансових послуг: цілі, завдання, основні напрямки діяльності.

Тема 6. Поняття ризику, класифікація та основні характеристики страхових ризиків

Поняття ризику. Основні характеристики ризиків фінансової, операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. Ознаки страхового ризику. Класифікація ризиків за критеріями величини, факторами походження та ін. Показники виміру величини ризику. Статистичні методи та математичні моделі оцінки страхових ризиків.

Тема 7. Ризик менеджмент в страхуванні. Моделі та методи управління ризиками

Роль ризик-менеджменту у виявленні, розпізнаванні, ідентифікації та визначенні методів впливу на ризик. Активне й пасивне запобігання ризику. Суб'єктивні й об'єктивні ризики. Матеріальні і нематеріальні ризики. Чисті і спекулятивні ризики. Фундаментальні і часткові ризики.

Тема 8. Структура тарифної ставки. Економічний зміст нетто-тарифу та навантаження до нетто-ставки.

Страховий тариф як основа побудови страхового внеску. Взаємозв'язок величини страхового тарифу та розміру страхової відповідальності. Структура тарифної ставки: брутто-тариф, нетто-ставка та навантаження до нетто-ставки. Економічний зміст нетто-тарифу та навантаження до нетто-ставки. Методологічні питання актуарних розрахунків.

Тема 9. Збитковість страхової суми та її елементи. Методика визначення нетто-ставки за ризиковим страхуванням

Збитковість страхової суми як основа для побудови нетто-ставки. Тарифний період. Елементи збитковості страхової суми. Методика визначення нетто-ставки на основі аналізу динамічного ряду збитковості страхової суми за тарифний період. Ризикова надбавка. Принципи диференціації страхових тарифів. Методика формування страхового платежу за страхуванням життя. Структура нетто-ставки за змішаним страхуванням. Таблиці смертності та середньої тривалості життя як основа для розрахунку нетто-ставки. Таблиці комутаційних чисел для розрахунку тарифів у страхової практики. Одноразова та річна нетто-ставки. Рента пренумерандо та постнумерандо.

Тема 10. Сутність та класифікація видів майнового страхування.

Страхування фінансово-кредитних ризиків

Сутність майнового страхування. Сучасний стан ринку страхування майна в Україні. Сутність та економічний зміст страхування фінансових ризиків. Характеристика окремих видів страхування фінансових ризиків. Страхування депозитів. Законодавча база щодо формування системи депозитного страхування в Україні. Особливості страхування майна юридичних осіб. Умови проведення страхування від вогню. Морські та авіаційні, автоперевезення – страхування вантажів (карго).

Тема 11. Страхування майна громадян: будівель і споруд, автомобільного транспорту. Страхування каско в Україні

Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашнього майна: особливості оцінки ризиків, збитків, укладання договорів. Страхування автомобільного транспорту (каска) в Україні. Особливості страхування майна юридичних осіб. Страхування технічних ризиків. Страхування карго. Страхування сільськогосподарських ризиків. Страхування каско морських судів. Морське страхове бюро України і його основні функції.

Тема 12. Економічна сутність та правова база страхування відповідальності. Основні види, що здійснюються в Україні

Економічна сутність та класифікація основних видів страхування відповідальності. Сутність цивільної відповідальності. Принципи укладання договору страхування відповідальності. Законодавча база щодо розвитку страхування відповідальності в Україні: проблеми та перспективи.

Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів: мета, умови проведення, визначення страхових внесків, відшкодування збитків. Моторне (Транспортне) страхове бюро та його функції. Міжнародна система «Зелена карта». Страхування відповідальності перевізника вантажів на різних видах транспорту.

Тема 13. Страхування загальної цивільної відповідальності, за забруднення довкілля, товаровиробника за якість продукції

Сутність страхування загальної цивільної відповідальності фізичних та юридичних осіб. Економічна сутність проведення страхування відповідальності товаровиробника за якість продукції, відповідальності за екологічне забруднення, професійної відповідальності: особливості укладання договорів, визначення переліку страхових та нестрахових випадків, ліміти страхової відповідальності. Проблеми і перспективи проведення в Україні страхування відповідальності виробника за якість продукції. Страхування відповідальності за екологічне забруднення: проблеми і перспективи проведення в Україні, зарубіжний досвід.

Тема 14. Економічна сутність та класифікація особистого страхування. Добровільне та обов'язкове страхування від нещасних випадків

Економічна сутність особистого страхування. Класифікація особистого страхування за різними критеріями. Сутність страхування від нещасних випадків. Обов'язкове страхування від нещасних випадків. Колективне та індивідуальне страхування від нещасних випадків: особливості проведення, тарифні ставки. Страхування туристів від нещасних випадків та раптових захворювань в Україні. Порівняльна характеристика ринків особистого страхування України та країн ЄС.

Тема 15. Системи фінансування медицини. Медичне страхування як елемент соціального захисту громадян

Медичне страхування як елемент соціального захисту громадян. Державне обов'язкове медичне страхування. Системи фінансування медицини у зарубіжних країнах: переваги та недоліки. Соціальне страхування. Перспективи формування системи обов'язкового державного медичного страхування в Україні. Порівняльна характеристика систем медичного страхування Німеччини, Великобританії, США, Росії.

Тема 16. Страхування життя та його соціальний зміст

Економічна сутність та класифікація полісів зі страхування життя. Змішане страхування життя. Страхування пенсій: соціальний зміст. Інвестиційний характер довгострокового страхування життя. Основні положення договору. Динаміка розвитку сектору страхування життя в Україні. Чинники, що перешкоджають розвитку сектору страхування життя в Україні. Порівняльна характеристика систем накопичувального недержавного пенсійного страхування різних країн.

Список літератури:

- 1 Базилевич, В. Страхування: практикум.: Навчальний посібник / В. Базилевич. - Вид. 2. - К.: Знання, 2011. - 607 с.
- 2 Базилевич, В.Д. Страхові послуги: підручник. В.Д. Базилевич, Р.В. Пікус Н.В. Приказюк. та ін. - К.: Логос, 2014. - 496 с.
- 3 Безугла В.О. Страхування: Навч. посіб. / В.О. Безугла, І.І. Постіл, Л.П. Шаповал. - К.: ЦУЛ, 2008. - 582 с.
- 4 Бігдаш В.Д. Страхування: Навч. посіб. для студ. ВИЗ/ Міжрегіональна академія управління персоналом, • К.: МАУП, 2006. - 444 с.
- 5 Внукова Н. М., Еременко Л. В., Успенко В. І. та ін. Страхування: теорія та практика: Навчальний посібник - 2-ге видання, перероблене та доповнене. -Харків: Бурун Книга, 2009. - 656 с.
- 6 Вовчак, О.Д. Страхова справа: підручник / О.Д. Вовчак. - К.: Знання, 2011. - 391 с.
- 7 Говорушко Т.А. Страхові послуги. 2-е видання перероблене та доповнене: Навч. пос. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 344 с.

- 8 Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях і відповідях: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 318с.
- 9 Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: навчальний посібник / Н.О. Долгошея. – К.: ЦУЛ, 2019. – 320 с.
- 10 Петков С.В. Страхування в Україні. Актуальне законодавство та судова практика / С.В. Петков, Д.В. Журавльов, О.Ю. Дрозд, В.Г. Дрозд. – К.: ЦУЛ, 2021. – 420 с.
- 11 Плиса В. Й. Страхування: Підручник / В.Й. Плиса. – 2-ге вид, виправлене й доповнене. – К: Каравела, 2019. – 512 с.
- 12 Фисун І.В. Страхування. Навчальний посібник / І.В. Фисун. – К.: ЦУЛ, 2019. – 240 с.

IV. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗАВДАНЬ

IV.1 Склад завдань екзаменаційного білету

Структура білету вступного іспиту за фахом для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» включає тестові завдання (20 тестів), які складаються з 15 теоретичних завдань та 5 практичних (у вигляді задач).

Пропоноване коло питань потребує вміння шляхом логічного та аналітичного мислення дати визначення базовим категоріям з кожної дисципліни, знаходити вірні відповіді на тестові завдання, які містяться у білеті, продемонструвати уміння щодо розв’язання практичних задач.

Наведені в програмі завдання відрізняються багатоплановістю. За їх допомогою моделюються можливі умови трудової діяльності майбутнього фінансиста, пов’язані з необхідністю визначення правильної лінії поведінки на ринку, прийняття оптимального рішення проблеми, що виникла, оцінки реального положення ситуації, що склалася.

IV. 2 Критерії оцінки завдань екзаменаційного білету

Правильність виконання завдань вступного іспиту за фахом для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за освітньою програмою «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» перевіряється за всіма базовими дисциплінами, які виділено у Програмі викладачами кафедри «ФБСП».

Оцінка виконання екзаменаційного завдання здійснюється за 200 бальною шкалою (таблиця 1).

Таблиця 1 – Структура бальної оцінки виконання екзаменаційного завдання вступного іспиту за фахом для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

№	Завдання	Оцінка одного вірного завдання, балів	Сума балів (рейтинг)
1	20 тестів	10 балів	200 балів
Разом			200 балів

Результати випробування потенційних абітурієнтів оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів (100 балів – мінімальний позитивний результат, 200 балів – максимальний).

Отримана студентом оцінка підтверджується всіма членами комісії з прийняття вступного іспиту за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування» підписами.

В умовах воєнного стану з метою забезпечення проведення вступного випробування за фахом для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти вступний іспит може бути проведений на базі платформи Moodle DDMA.

**Голова фахової
атестаційної комісії**

Єлецьких С.Я., д.е.н., проф.

Додаток 1

Питання для підготовки до вступного іспиту за фахом для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

1. Сутність балансу.
2. Поняття акції.
3. Що таке прибуток підприємства?
4. Поняття первинного ринку цінних паперів.
5. Сутність рентабельності.
6. Дайте визначення особистому страхуванню.
7. Сутність виручки від реалізації.
8. Що таке оренда?
9. Умови контролювання діяльності усього акціонерного товариства.
10. Що таке депозит?
11. Поняття фондової біржі.
12. Умови складання договору страхування.
13. Які види товарів оподатковуються в Україні акцизним збором?
14. Закони України, що регулюють банківські відносини.
15. Субсидія на оплату житлово-комунальних послуг.
16. Визначення чистого прибутку.
17. Як формуються кошти підприємства?
18. Як розрахувати чистий прибуток?
19. Поняття де фолу.
20. Що таке безробіття та як його уникнути?
21. Форми матеріального заохочення працівників.
22. Сутність інфляції.
23. Що таке пенсія?
24. Виділіть види цінних паперів.
25. Поняття чеку та чекової книжки.
26. Основні характеристики банківської картки.
27. Суб'єкти кредитних відносин.
28. Коли виникає інфляція?
29. Назвіть основні реквізити банківської картки.
30. Дайте визначення сутності грошей.
31. Яким чином відбуваються відносини у процесі купівлі-продажу товару?
32. Назвіть основних суб'єктів при відкритті банківських рахунків.
33. Поняття іпотеки.
34. Дайте визначення комерційному банку.
35. Функції грошей.
36. Функції комерційного банку.
37. Види грошей.
38. Види цінних паперів акціонерного товариства.
39. Поняття іноземної та національної валют.

40. Сутність податку.
41. Дайте визначення сутності прогнозування.
42. Як формується виручка від реалізації?
43. Що таке збиток?
44. Поняття бартерної операції.
45. Дайте визначення конкурентоспроможності.
46. До чого прагне підприємство у своїй діяльності?
47. Державний контроль: поняття та умови.
48. Сутність ревного фонду комерційного банку.
49. Що таке валовий внутрішній продукт та валовий національний продукт?
50. Поняття собівартості.
51. Виникнення та розвиток страхування.
52. Що розуміють під державним боргом?
53. Основне призначення рентабельності.
54. Зміст поняття «податки».
55. Види резервних валют.
56. Сутність державної позики.
57. Сутність вторинного ринку цінних паперів.
58. Види фінансової звітності підприємства.
59. Види заборгованостей перед банком.
60. Дайте визначення поняттям «пеня» та «штраф».
61. Види страхування.
62. Перелік товарів, що оподатковуються в Україні акцизним збором.
63. Етапи прийняття Державного бюджету України.
64. Касово-розрахункове обслуговування банком.
65. Житлова субсидія.
66. Види основних цінних паперів в Україні.
67. Різниця між короткостроковими та довгостроковими кредитами.
68. Грошовий знак.
69. Перелічіть, що входить до повних витрат підприємства.
70. Процес розрахунків підприємства за продукцію, його етапи.
71. Яким чином відбувається здійснення всіх видів банківських операцій підприємства.
72. Умови надання кредиту.
73. Прибуток від надзвичайних подій.
74. Поняття заробітної плати.
75. Доходи акціонерів.
76. Назвіть види форс-мажорних ситуацій.
77. Формування резервів комерційного банку.
78. Види валют.
79. Поняття індивідуального податкового номера.
80. Фінансова грамотність: основні поняття.
81. Класифікація підприємств.
82. Дайте визначення поняттю «комерційний банк».

83. Що таке кредит?
84. Назвіть види кредитів.
85. Сутність інвестицій.
86. Чим відрізняються виробничі підприємства від інших.
87. Що таке виробниче підприємство.
88. Кредитна історія комерційного банку.
89. Дайте визначення поняття «підприємство».
90. Ознаки, які характерні для підприємницької діяльності.
91. Види товарів.
92. Як можна визначити сутність «податку».
93. Податок на додану вартість.
94. Випуск в обіг грошей: сутність, об'єкти.
95. Що таке ціна товару?
96. Назвіть суб'єктів підприємницьких відносин.
97. Права споживачів.
98. Фінансовий посередник: умови праці.
99. Як відбуваються платежі за кордоном?
100. Що приносять дивіденди?
101. Сума податку визначається у відсотках від заробітної плати робітника. Сума податку складається з податку на доходи фізичних осіб та військового збору (практична задача).
102. Прибуток підприємства визначається як різниця між загальним доходом підприємства та його витратами. Витрати підприємства складаються з постійних витрат та змінних (практична задача).
103. Загальна сума, яку сплатить банк своїм клієнтам після закінчення строкових депозитних договорів на кінець року, визначається як сума процентів за депозитом та загальною сумою депозиту. Процент за депозитом визначається як встановлений відсоток від суми депозиту (практична задача).
104. Кредитний портфель банку складається з кредитів, наданих юридичним особам, та кредитів, наданих фізичним особам. Щоб визначити суму кредитів, наданих фізичним особам, необхідно від загальної суми кредитного портфеля відняти суму кредитів, наданих юридичним особам. При цьому сума кредитів юридичним особам визначається як відсоток (частка) від загальної суми кредитного портфеля банку (практична задача).
105. Сума непрямого збитку визначається як відсоток від прямого збитку. А загальна сума збитків – це сума прямого та непрямого збитків (практична задача).

Додаток 2.**Зразок екзаменаційного білету****ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ДДМА

_____ В.Д. Ковальов

«_____» _____ 2025 р.

Ступінь _____ *Магістр* _____Спеціальність _____ *D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»* _____Освітньо-професійна програма *«Фінанси, банківська справа та страхування»***ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 22**

Тестові завдання (20 тестів по 10 балів).

1. Які економічні показники підприємства вимірюються у відсотках?

- а) рентабельність виробництва;
- б) прибуток підприємства;
- в) собівартість продукції.

2. Закон, що регулює банківські відносини в Україні:

- а) «Про банки і банківську діяльність»;
- б) «Господарський кодекс України»;
- в) «Податковий кодекс України».

3. Кошти підприємства, які перебувають на його рахунках у банках, у касі підприємства, це:

- а) бартерні кошти;
- б) грошові кошти;
- в) майнові кошти.

4. Соціально-економічне явище, при якому частина економічно активного населення не має роботи й заробітку, це:

- а) інтеграція ;
- б) безробіття;
- в) епідемія.

5. Що з нижченаведеного є цінним папером:

- а) облігація;
- б) договір банківського вкладу;
- в) страховий поліс на пред'явника.

6. Цінний папір, що випускається акціонерним товариством, це:

- а) акція;
- б) декларація;
- в) кошторис.

7. Здатність певного об'єкта або суб'єкта перевершити конкурентів у заданих умовах, це:

- а) конкурентоспроможність;
- б) платоспроможність;
- в) купівельна спроможність.

8. Основна причина виникнення та існування страхування?

- а) захист майнових інтересів суб'єктів виробничих відносин і людського буття від несприятливих подій;
- б) створення сезонних запасів у харчовій промисловості;
- в) збільшення обсягів виробництва.

9. Сукупність документів, що характеризує фінансовий стан та рівень прибутковості окремого підприємства це:

- а) технічна документація;
- б) фінансова звітність підприємства;
- в) статистичні дані області.

10. Форма соціального захисту населення щодо охорони здоров'я, пов'язана з компенсацією витрат громадян на медичне обслуговування це:

- а) страхування обладнання;
- б) страхування від нещасного випадку та безробіття;

в) медичне страхування.

11. За здійснення касово-розрахункового обслуговування при оплаті комунальних послуг банком стягується плата у вигляді:

- а) надбавки на комунальні послуги;
- б) процентної ставки за депозитом;
- в) комісії банку.

12. Цінний папір, який підтверджує дольову участь у статутному фонді акціонерного товариства і який приносить дохід у вигляді дивідендів:

- а) ліцензія;
- б) акція;
- в) банківський сертифікат.

13. Обов'язкова частина резервів комерційного банку повинні зберігатися:

- а) в Національному банку України;
- б) у касі банку у вигляді готівки;
- в) в грошових сховищах.

14. За формою власності підприємства бувають:

- а) великі, середні, малі;
- б) приватні, колективні, державні;
- в) прибуткові, неприбуткові.

15. Довгострокові вкладання капіталу в підприємницьку діяльність з метою одержання певного доходу (прибутку), це:

- а) депозит;
- б) страховка;
- в) інвестиції.

16. Розв'яжіть практичну задачу.

У квітні 2022 року робітнику підприємства нарахували 18200 грн. заробітної плати. Податок на доходи фізичних осіб складає 18%, військовий збір - 1,5 %. Розрахуйте яку суму податків утримують із заробітної плати робітника у квітні 2022 року.

- а) 1820 грн.;
- б) 3276 грн.;
- в) 3549 грн.

17. Розв'яжіть практичну задачу.

Загальний дохід підприємства склав у 2021 році 690 тис. грн. Сума постійних витрат у цьому ж році склала 400 тис. грн., сума змінних витрат – 70 тис. грн. Визначте загальний прибуток, який отримало підприємство у 2021 році.

- а) 220 тис. грн.;
- б) 70 тис. грн.;
- в) 620 тис. грн.

18. Розв'яжіть практичну задачу.

Загальна сума строкових депозитів клієнтів банку (на 1 рік) у 2021 році склала 4900 тис. грн. Процентна ставка за депозитами у 2021 році складала 15%. Визначте, яку загальну суму сплатить банк своїм клієнтам після закінчення строкових депозитних договорів на кінець 2021 року.

- а) 4900 тис. грн.;
- б) 5635 тис. грн.;
- в) 4165 тис. грн.

19. Розв'яжіть практичну задачу.

Сума кредитного портфеля банку у 2021 році склала 4900 тис. грн. Частка кредитів, наданих юридичним особам складала 83%. Визначте суму кредитів, наданих фізичним особам.

- а) 4900 тис. грн.;
- б) 4067 тис. грн.;
- в) 833 тис. грн.

20. Розв'яжіть практичну задачу.

У 2021 році підприємство уклало зі страховою компанією договір на страхування свого майна від збитків. У результаті пожежі на підприємстві сума прямого збитку склала 280 тис. грн., непрямий збиток було визначено у договорі страхування на рівні 17% від суми прямого збитку. Визначте загальну суму збитків, яку підприємству повинна відшкодувати страхова компанія.

- а) 327,6 тис. грн.;
- б) 47,6 тис. грн.;
- в) 147,6 тис. грн.

Голова фахової атестаційної комісії

Слецьких С.Я.

Список використаної літератури.

- 1 Алексєєв І.В. Бюджетна система: підручник / І.В. Алексєєв, Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 400 с.
- 2 Алексєєв І.В. Бюджетна система: практикум / І.В. Алексєєв, Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 400 с.
- 3 Андрущенко, В.Л. Податкові системи зарубіжних держав / В.Л. Андрущенко, З.С. Варналій, І.А. Прокопенко, Т.В. Тучак. – К.: ЦУЛ, 2016. – 416 с.
- 4 Андрущенко В.Л. Податкова система: навчальний посібник / В.Л. Андрущенко. – К.: ЦУЛ, 2020. – 416 с.
- 5 Базилевич, В. Страхування: практикум.: Навчальний посібник / В. Базилевич. - Вид. 2. – К.: Знання, 2011. – 607 с.
- 6 Базилевич, В.Д. Страхові послуги: підручник. В.Д. Базилевич, Р.В. Пікус Н.В. Приказюк. та ін. – К.: Логос, 2014. – 496 с.
- 7 Бандурка, Ю. Б. Податкове право: навч. посібник / Ю.Б. Бандурка, В.Д. Понікарпов, С.М. Попова. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 312 с.
- 8 Баранова, В.Г. Податкова система: навчальний посібник / Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. – Одеса: ВМВ, 2014. – 344 с.
- 9 Безугла В.О. Страхування: Навч. посіб. / В.О. Безугла, І.І. Постіл, Л.П. Шаповал. - К.: ЦУЛ, 2008. - 582 с.
- 10 Бігдаш В.Д. Страхування: Навч. посіб. для студ. ВИЗ/ Міжрегіональна академія управління персоналом, • К.: МАУП, 2006. - 444 с.
- 11 Бондар, М.І. Бюджетна і податкова системи України у запитаннях і відповідях: навч. посіб. / М. І. Бондар, В. М. Опарін, О. М. Тимченко, Т. І. Єфименко. – К.: ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 336 с.
- 12 Бюджетний кодекс України // ВВР. – 2010. – № 50–51 зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
- 13 Версаль, Н.І. Основи банківського менеджменту: практикум, навч. Посібник / Н.І. Версаль. – К.: Фітосоціоцентр, 2013. – 184 с.
- 14 Власюк, Н. І. Податкова система: навч. посібник / Н.І. Власюк, Т.В. Мединська. – К.: Магнолія, 2012. – 424 с.
- 15 Внукова Н. М., Еременко Л. В., Успенко В. І. та ін. Страхування: теорія та практика: Навчальний посібник - 2-ге видання, перероблене та доповнене. -Харків: Бурун Книга, 2009. - 656 с.
- 16 Вовчак, О.Д. Страхова справа: підручник / О.Д. Вовчак. – К.: Знання, 2011. – 391 с.
- 17 Воронова, Л.К. Бюджетний кодекс України. / Л. К. Воронова, М. П. Кучерявенко. – Х.: Право, 2011. – 608 с.

- 18 Говорушко Т.А. Страхові послуги. 2-е видання перероблене та доповнене: Навч. пос. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 344 с.
- 19 Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях і відповідях: Навч. посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 318с.
- 20 Долгошея Н.О. Страхування в запитаннях та відповідях: навчальний посібник / Н.О. Долгошея. – К.: ЦУЛ, 2019. – 320 с.
- 21 Єпіфанов, А.О. Бюджет України: монографія: у 2 кн. Бюджет – головна ланка фінансів держави / А. О. Єпіфанов, І. І. Д'яконова, І. В. Сало. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 201 с.
- 22 Іванов, Ю.Б. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навч. посібник / Ю. Б. Іванов, І. А. Майбуров. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с.
- 23 Карась П.М. Банківська система: навчальний посібник / П.М. Карась, Н.В. Приходько, О.В. Пащенко, Л.О. Гришина. – Одеса: «Олді+», 2020. – 292 с.
- 24 Копилюк, О.І. Банківські операції. Навчальний посібник / О.І. Копилюк, О.М. Музичка. – 2-ге вид. випр. і доп. – К.: ЦУЛ, 2012. – 536 с.
- 25 Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: навч. посібник / Т.Д. Косова. – К.: ЦУЛ, 2018. – 486 с.
- 26 Котковський, В.С. Банківські операції: навч. посібник / В.С. Котковський, О.В. Неїзвестна. – К.: Кондор, 2011. – 498 с.
- 27 Кузнецова С.А. Банківська система / С.А. Кузнецова, Т.М. Болгар, З.С. Пестовська. – К.: ЦУЛ, 2020. – 400 с.
- 28 Лачкова В. М. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібник / В. М. Лачкова, Л. І. Лачкова, І. Л. Шевчук. – Х.: 2017. – 180 с.
- 29 Левандівський, О.Т. Банківські операції: навч. посіб. / О.Т. Левандівський, П.Е. Деметер. – К.: Знання, 2012.– 463 с.
- 30 Миськів Г. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навчальний посібник / Г. Миськів. – Львів: Растр-7, 2020. – 272 с.
- 31 Петков С.В. Страхування в Україні. Актуальне законодавство та судова практика / С.В. Петков, Д.В. Журавльов, О.Ю. Дрозд, В.Г. Дрозд. – К.: ЦУЛ, 2021. – 420 с.
- 32 Піхоцька О.М. Бюджетна система: навчальний посібник / Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Г. – Львів: ТНЕУ, 2019. – 328 с.
- 33 Плиса В. Й. Страхування: Підручник / В.Й. Плиса. – 2-ге вид, виправлене й доповнене. – К: Каравела, 2019. – 512 с.
- 34 Попова, С. М. Організація податкового контролю. навч.- практич. посібник / С. М. Попова, В. Д. Понікарпов, О. В. Кожушко. - К.: Центр учбової літератури, 2013. - 290 с.
- 35 Прасолова, С.П. Банківські операції: навч. посіб та практ. / С.П. Прасолова, О.С. Вовченко. – К.: «ЦУЛ», 2013. – 568 с.
- 36 Про Державний бюджет України на поточний рік: Закон України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.

- 37 Рябініна, Л.М. / Банківські операції: навчальний посібник / Л.М. Рябініна, Н.Ю. Няньчук, Л.І. Ухлічева. - Одеса: ОДЕУ, 2011. – 536 с.
- 38 Сідельникова, Л. П. Податкова система: навч. посібник / Л.П. Сідельникова, Н.М. Костіна. – Київ: Ліра-К, 2013. – 604 с.
- 39 Скоморович, І Г: Банківські операції: навчальний посібник / І.Г. Скоморович. Л.: ЛНУ, 2010. – 556 с.
- 40 Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / За заг. ред. В. В. Зубенка. ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». – К., 2017. – 184 с.
- 41 Тимченко, О.М. Податкова система України: тренінг-курс: навч. посібник / О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, С. М. Кокшарова. – К.: ДННУ «Акад. фін. Управління», 2012. – 656 с.
- 42 Фисун І.В. Страхування. Навчальний посібник / І.В. Фисун. – К.: ЦУЛ, 2019. – 240 с.
- 43 Циганов, О.Р. Основи банківської справи / О.Р. Циганов, Л.С. Краснолобова. – Львів: «Магнолія 2006», 2012. – 403 с.
- 44 Юрій, І.С. Бюджетна система: підручник / І. С. Юрій, В. М. Федосов. – К.: ЦУЛ ; Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 871 с.
- 45 Венгер В.В. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.
- 46 Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. Фінанси: навчальний посібник. Одеса, 2018. 262 с.
- 47 Господарський кодекс України: Закон України № 436-IV від 16.01.2003р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
- 48 Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
- 49 Податковий кодекс України: Закон України № 2756-VI від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
- 50 Стойко О.Я., Дема Д.І. Фінанси: підручн. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. К.: Алерта, 2017. 406 с.
- 51 Фінанси: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / М.П. Волохова, Ж.Б. Гарбар, Т.О. Журавльова, В.В. Коваль, В.М. Лисюк, Н.Л. Шлафман. – Одеса: Фенікс, 2014. – 226 с.
- 52 Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 720 с.
- 53 Фінанси: навчальний посібник / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтініна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 330 с.